

*Коваленко С.І., викладач
Люботинського професійного ліцею залізничного транспорту*

10.12.2020 р.

*Обласний семінар для викладачів математики
у вигляді вебінару за темою:
«Якісна підготовка учнів до ЗНО з математики-2021»*

СЛАЙД 1

**Педагогічно-психологічний супровід учасників освітнього процесу
в період підготовки та проведення ЗНО**

СЛАЙД 2

Освіта — основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Вона є визначним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Освіта відтворює і народжує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства, тому вона і проголошена державним пріоритетом країни.

Що стосується розвитку освіти, то він дедалі набирає динамічного характеру. Зміна ідей, знань, технологій відбувається швидше, ніж зміна людського покоління.

СЛАЙД 3

МОН визначило, що форма та умови проведення ДПА мають бути однаковими для всіх — незалежно від того, в якому типі закладу здобувається повна загальна середня освіта. Так, з 2018 року це впровадження було поступовим, і з 2020 року здобувачі освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти проходять ДПА з визначених предметів у формі ЗНО. Результати складання ЗНО одночасно враховуються в свідоцтві про повну загальну середню освіту і під час вступу до закладів вищої освіти.

СЛАЙД 4

Підготовка до ЗНО, як правило, йде впродовж останніх років вивчення шкільного курсу з предмету. Викладачі намагаються підготувати випускників за

допомогою завдань у формі тестів, додаткових занять. Крім того, учні відвідують курси, купують різні посібники для підготовки до ЗНО. Батьки наймають репетиторів. Але ступінь тривожності, напруги у випускників не знижується. В свою чергу, підвищений рівень тривоги на іспиті призводить до дезорганізації діяльності, зниження концентрації уваги, працездатності. Чим більше дитина тривожиться, тим менше сил у неї залишається на навчальну діяльність.

Знання з певних предметів є запорукою високої оцінки. Однак важливою є і психологічна готовність учнів опанувати себе в екстремальних ситуаціях, гідно виходити зі складного становища. Дехто має такі навички, але все ж більшість учнів відчуває непереборний страх перед іспитом чи тестом, перед самою атмосферою, в якій вони відбуваються.

Будь-який іспит для учня завжди є певною мірою стресовою ситуацією. Ще актуальнішою ця істина стає в умовах проходження зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), яке стало неминучим етапом життя здобувачів освіти.

Випускники у процесі підготовки до ЗНО, шукають і сподіваються отримати від викладача психологічну підтримку, що проявляється у вербальних позитивних оцінках або позитивних підкріпленнях в ситуаціях тривоги та хвилювань.

СЛАЙД 5

У процесі підготовки та під час проходження учнями процедури ЗНО можуть виникати деякі труднощі. Їх класифікують таким чином:

Недостатня сформованість певних навчальних компонентів: недостатній обсяг знань, навичок роботи із тестовими завданнями, нездатність оперувати системою понять, змістом навчального матеріалу. Ці складнощі, насамперед, пов'язані з результативністю навчання.

Особистісні труднощі: неадекватна самооцінка, темп діяльності, специфіка мислення тощо.

Процесуальні труднощі (пов'язані із процедурою ЗНО): недостатня обізнаність про правила проходження ЗНО, незнайоме місце, сторонні.

Актуальність психолого-педагогічного супроводу процесу підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання зумовлена основними соціальними вимогами, відповідними стратегічними змінами розвитку освіти України та загальноосвітніми тенденціями.

СЛАЙД 6

Аспекти психологічної підготовки випускників до ЗНО:

1. Забезпечення високої інформованості майбутніх учасників ЗНО щодо особливостей процедури тестування.
2. Моделювання ситуації тестування з метою запобігання процесуальних труднощів.
3. Знайомство випускників з їх правами та обов'язками під час проведення ЗНО.
4. Рекомендації по профілактиці психоемоційного стресу у дітей (правильне харчування, відпочинок, прогулянки на свіжому повітрі, спорт, відмова від психотропних та заспокійливих засобів).
5. Розробка пам'яток, буклетів для випускників по підготовці до ЗНО.
6. Обговорення із здобувачами освіти психологічних проблем здачі ЗНО та шляхів їх подолання.

СЛАЙД 7

Аспекти психологічної роботи з батьками майбутніх учасників ЗНО:

1. Забезпечення високого рівня інформованості батьків щодо психологічних особливостей ЗНО.
2. Розробка пам'яток, буклетів, виступи на батьківських зборах, індивідуальне консультування з психологічних проблем ЗНО.
3. Розробка алгоритму дій для батьків по допомозі дітям у період підготовки до ЗНО.
4. Рекомендації батькам по організації режиму дня та правильного харчування випускників при підготовці до ЗНО.

СЛАЙД 8

Китайська приказка «Вчителі відкривають двері. Входиш ти сам.» саме і розкриває роль педагога у психологічному супроводі учасників освітнього процесу - відкривати двері, а не проштовхувати в них учня; понизити рівень напруги і тривожності, дати впевненість в своїх силах і виробити навички, які допоможуть справитися із стресом в складних життєвих ситуаціях.

Наша задача – допомогти учню відчувати впевненість в своїх силах.

СЛАЙД 9

«Ти можеш!» - повинен нагадувати викладач учневі.

«Він може!» - повинен нагадувати колектив.

«Я можу!» - повинен повірити в себе учень.(В.Шаталов)

В ліцеї проводиться широкий спектр інформаційно-роз'яснювальної роботи в межах підготовки та участі в ЗНО, а саме, щодо

1) предметів, які будуть здаватися на ДПА, та необхідності визначення предметів, які будуть здаватися на ЗНО;

2) відповідності навчальних предметів, які обрані для складання ЗНО і обраною спеціальністю, важливість предметної та психологічної підготовки до процедури тестування;

3) опитування випускників щодо попереднього визначення предметів, які будуть здавати (написали заяви) і про розуміння необхідності підготовки;

4) прав та обов'язків під час проведення ЗНО тощо.

Створені відповідні умови забезпечення високої інформованості майбутніх учасників ЗНО та їхніх батьків щодо особливостей процедури тестування:

СЛАЙД 10

На сайті ліцею [ЗНО-2021](#) ...

СЛАЙД 11

На сайті ліцею [Рік математичної освіти](#): в Плані заходів зазначено

- Забезпечення якісної підготовки та психологічного супроводу учасників освітнього процесу до участі в ЗНО з математики

- Створення веб-сторінки «Математичний дайджест» на сайті дистанційного навчання здобувачів освіти щодо підготовки до ЗНО
- Організація, психологічна підтримка та супровід здобувачів освіти ІІІ-го курсу для участі в ЗНО з математики ...

СЛАЙД 12

Веб-сторінка «Математичний дайджест» ...

СЛАЙД 13

В процесі підготовки випускників до участі в ЗНО розробка та надання пам'ятки «Психологічні підказки майбутнім учасникам ЗНО» з елементами здоров'язбережувальної компоненти. (Додаток 2)

СЛАЙДИ 14

В кабінеті постійно оновлюється інформація на стендах, систематизується в папки як в електронному, так **СЛАЙД 15** і в друкованому вигляді.

СЛАЙД 16

Підібрано комплект навчальних засобів: навчальні програми з предмета, «Інформаційні матеріали» підготовлені Українським центром оцінювання якості освіти, підручники, довідники, збірники тестових завдань та інші посібники, що рекомендовані МОН України та УЦОЯО.

СЛАЙДИ 17-18

Інформування через соцмережі майстрів в/н, класних керівників, здобувачів освіти та їхніх батьків щодо вебінарів на допомогу в питаннях ДПА/ЗНО.

СЛАЙД 19

Після проведення такого широкого спектру роз'яснювально-інформаційної роботи в нагоді стане анкетування з метою визначення ступеня знайомства майбутніх учасників із процедурою проведення ЗНО, визначення рівня психологічної готовності випускників до ЗНО. (Додаток 1)

СЛАЙД 20

Обговорення на батьківських зборах питань «Формування мотивації до навчання як запорука успішного складання ЗНО», «Як зберегти фізичне та

психологічне здоров'я дітей на шляху до ЗНО», розробка та надання пам'ятки «Психологічні підказки батькам». (Додаток 3)

СЛАЙД 21

Важливим завданням викладача в підготовчий період є формування в учнів таких установок:

1. Формування позитивного ставлення до тестових завдань та позитивної установки до процесу тестування.
2. Подолання відчуття невідомого, формування впевненості в собі.
3. Набуття навичок роботи з тестовими завданнями.
4. Усвідомлення подібності принципів розв'язання завдань у тестах.

Тому на різних етапах уроку сприяю підготовці учнів до ЗНО, використовуючи тестові завдання для самоконтролю, для поетапного, тематичного та підсумкового контролю.

СЛАЙД 22

Вважаю, доцільним було проходження випускниками процедури пробного зовнішнього незалежного тестування у форматі 2-х – 3-х річної давності, але тоді математика ще не входила до переліку обов'язкових предметів та і для більшості випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти не було потреби брати участь в ЗНО. Такий досвід допомагав ознайомитися з організаційними умовами проведення тестування, а також з'ясувати рівень своїх навчальних досягнень і, як наслідок, уникнути зайвого хвилювання та зосередитися саме на виконанні тестових завдань. З цією метою створюю ситуації наближені до незалежного тестування під час освітнього процесу – це допомагає адаптувати психічну сферу до процедури тестування, випускники будуть більш впевнено почувати себе в ситуації реальної процедури тестування.

СЛАЙД 23

Проблема повного розкриття і вирішення питання психологічного супроводу учасників освітнього процесу в період підготовки та проведення ЗНО, на мою думку полягає в тому, що на сьогодні

- не вистачає в ліцеї спеціалізованої роботи психолога та психологічної служби як зі здобувачами освіти, так і з їхніми батьками щодо питань ЗНО (тренінги, психологічні консультації, корекційні заняття, розвивальні заняття-практикуми, діагностичні зрізи, анкетування та опитування);

- як наслідок - не спрацьовує сфера психодіагностики, яка б визначала подальші напрямки супроводу;

- дуже низька вмотивованість учнівського контингенту як з боку учнів, так і з боку батьків в отриманні вищої освіти;

- низький соціально-економічний рівень сімей;

- процедура проведення пробного ЗНО в онлайн-форматі втрачає свій сенс.

СЛАЙД 24

Додаток 1 (матеріал з інтернет-ресурсів)

<p>Перед Вами ряд запитань, які стосуються процедури проходження зовнішнього незалежного тестування. Ваше завдання - знайти й позначити значком «+» правильну відповідь.</p>								
1. Чим можна користуватися на тестуванні?								
А			Б			В		
мобільним телефоном			чорною гелевою ручкою			калькулятором		
2. На тестування необхідно принести:								
підручник			паспорт			табелі про успішність		
3. Що відбувається при порушенні вимог передбачених правилами проведення тестування?								
отримує попередження			видаляється з тестування			платить штраф		
4. Щоб вийти з аудиторії під час тестування необхідно:								
звернутися до інструктора			звернутися до чергового по поверху			просто вийти		
5. Щоб уникнути помилок краще спочатку записати номери відповідей:								
на долоні			на полях бланка			на чернетці		
6. Як завчасно потрібно з'явитися на пункт тестування перед початком тестування:								
за 1 годину			за 0,5 години			за 1,5 години		
7. Що ще, крім посвідчення особи, необхідно мати із собою для проходження тестування?								
чернетку			олівець, лінійку, гумку			запрошення на тестування		
8. В аудиторії Ви сідаєте:								
де хочеться			на вільне місце			на місце згідно номера списку на дверях аудиторії		
9. Якщо при заповненні бланків в учасника тестування виникає питання, потрібно:								
окликнути інструктора			підійти до інструктора			підняти руку		
10. Для подачі апеляції щодо процедури необхідно звернутися:								
до відповідального організатора пункту тестування			до чергового по поверху			до начальника відділу освіти		
11. Якого кольору стержень потрібно використовувати під час тестування:								
будь-якого			синього			чорного		
12. Після оголошення про закінчення тестування, робота здається:								
інструктору			відповідальному за пункт тестування			залишається на парті		
13. Факт здачі роботи засвідчується у:								
у списку на дверях аудиторії			у протоколі			у зошиті старшого інструктора		
14. Бланки з відповідями старший інструктор:								
складає на столі			вкладає до спеціального пакету			вкладає в спеціальну папку		
15. Якщо під час тестування учасник виходить за власною потребою, то час роботи:								
продовжується			на розсуд інструктора			не продовжується		
16. Апеляційна заява щодо процедури подається:								
не покидаючи пункт тестування			у своїй школі			у центр тестових технологій		
КЛЮЧ	1 – Б	2 – Б	3 – Б	4 – А	5 – В	6 – Б	7 – В	8 – В
	9 – В	10 – А	11 – В	12 – А	13 – Б	14 – Б	15 – В	16 – А
<p>Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали, неправильно – 0 балів.</p> <p>Якщо Ви набрали:</p> <p>32 – 30 балів – учень готовий до участі у зовнішньому незалежному оцінюванні;</p> <p>28 – 24 бали – варто перечитати ще раз загальні правила проходження зовнішнього незалежного оцінювання;</p> <p>24 – і менше балів – учасник не готовий до участі у зовнішньому незалежному оцінюванні. Варто ще раз переглянути відповідний кінофільм, вивчити загальні правила проходження ЗНО.</p>								

Психологічні підказки майбутнім учасникам ЗНО

Повірте, що зможете, і пів шляху вже пройдено.

Теодор Рузвельт

□ Кожен день варто виконувати спеціальні вправи, які допоможуть зняти емоційну напругу і втому. В день зовнішнього тестування такі вже звичні вправи допоможуть швидко побороти хвилювання.

□ Позбутися хвилювання у перші хвилини тестування допоможе глибоке дихання: зробіть вдих, потім повільний видих, уявляючи при цьому, що вдихаєте цілющий кисень, енергію, а видихаєте хвилювання, невпевненість.

□ Запорукою підтримання інтелектуальної форми є гарна фізична форма, тому займайся фізкультурою. Ось короткий комплекс, який допоможе протягом хвилини відновити працездатність і створити робочий настрій. Кожна вправа виконується протягом 8-10 секунд:

- ✓ Обертайте очима, намагаючись якомога більше побачити навколо себе. Шість разів за годинниковою стрілкою, шість разів – проти, і очі швидко „скинуть” втому.
- ✓ Сядьте прямо, покладіть руки на потилицю. Зробивши глибокий вдих, якомога міцніше притисніть голову до долонь і відпустіть.
- ✓ Продовжуючи сидіти прямо, візьміться руками за сидіння стільця і підніміть плечі якомога вище. Затримайтесь на декілька секунд і опустіть плечі.
- ✓ Поставте лікті на стіл, покладіть підборіддя на долоні, глибоко вдихніть і, зберігаючи шию прямою, міцно притисніть підборіддя до долонь.
- ✓ Сидячи за столом, притисніть витягнуті руки одну до одної.
- ✓ Сидячи на стільці, піднімайте поперемінно прямі ноги з витягнутими пальцями.
- ✓ Перш, ніж починати роботу, треба усвідомити, що саме ти повинен зробити, скільки це має забрати часу, визначити порядок роботи.

□ Плануючи графік роботи, пам'ятай, що найвища продуктивність праці настає через 20—30 хв. після початку роботи. Найскладніші завдання доцільно виконувати саме тоді. Простіші й цікавіші – наприкінці. Проте, якщо тобі важко, починай роботу з цікавішого.

□ Починай роботу, відпочивши. Найкращий відпочинок – 1,5-2 год. сну або прогулянка, спорт, допомога батькам по господарству.

□ Першу годину можна працювати без перерви, а далі необхідно робити 5-10-хвилинні перерви через кожні 40-50 хв. напруженої роботи, під час яких можна виконувати фізичні вправи.

□ Якщо якесь завдання не можеш виконати одразу, не розгублюйся – спробуй повторити через якийсь час.

Пам'ятай: перемога не завжди приходить до найсильнішого чи найспритнішого, але рано чи пізно вона приходить до того, хто вірить у себе.

Психологічні підказки батькам

Забезпечте вдома зручне місце для занять і слідкуйте, щоб дитині ніхто не заважав готуватись до ЗНО. Допоможіть дитині розподілити теми підготовки по днях. Ознайомтеся з методикою підготовки до тестування.

Не акцентуйте свою увагу на кількості балів, яку ваша дитина отримає під час ЗНО. Поясніть їй, що кількість балів не є показником її можливостей.

Не підвищуйте тривожність дитини напередодні ЗНО, бо це негативно позначиться на результатах тестування.

Ви можете допомогти своїй дитині в складний період підготовки та складання ЗНО розумінням і підтримкою, любов'ю і вірою в її сили.

Зверніть увагу на харчування дитини. Подбайте, щоб вдома була поживна і різноманітна їжа, що забезпечить збалансований комплекс вітамінів.

Не залякуйте дитину ЗНО і не згадуйте про нього в негативному сенсі. Сформуйте в дитини спокійне ставлення до процедури тестування.